

Jätelautakunnalle annettava kaupungin alueen jätteenkuljetusjärjestelmää koskeva lausunto

87/14.06.00/2019

KH 03.09.2019 § 206

#### *Uuden jätelain mukainen jätehuoltoviranomainen*

Uusi jätelaki tuli voimaan vuoden 2012 toukokuun alusta. Jätelautakunta toimii jätelaissa tarkoitettuna kunnan jätehuoltoviranomaisena. Forssan kaupungin jätelautakunta on sopimuksen perusteella Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n yhteistoiminta-alueen 16 kunnan eli Akaan, Forssan, Humppilan, Jokioisten, Kosken TI, Loimaan, Orispään, Punkalaitumen, Sastamalan (lukuun ottamatta Suodenniemen ja Mouhijärven alueita), Someron, Tammelan, Urjalan ja Ypäjän yhteinen jätelautakunta. Se toimii jätelain 23 §:ssä tarkoitettuna kuntien jätehuoltoviranomaisena. Kunnat ovat jätelautakunnan jäsenkuntia. Kaupunki perusti jätelautakunnan uudeksi toimielimekseen 1.7.2012 alkaen.

#### *Uuden jätelain mukaiset jätteenkuljetusvaihtoehdot*

Jätelain mukaan kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa kunnan on huolehdittava asuinkiinteistöllä syntyvän yhdyskuntajätteen kuljetuksesta kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanotto- tai käsittelypaikkaan kunnan määräämään vastaanotto- tai käsittelypaikkaan. Kuljetusvaihtoehtona on joko kunnan järjestämä jätteenkuljetus tai kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus. Järjestämässään jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltija sopii itse jätteen kuljetuksesta valitsemansa kuljetusyrittäjän kanssa.

Jätelain 36 §:n mukaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunta hankkii kuljetuspalvelut julkisista hankinnoista annetun lain eli hankintalain säännösten mukaisesti tarjouskilpailun perusteella. Pykälän mukaan hankinnassa on huolehdittava siitä, että palvelujen alue ja kesto määritellään sekä hankinnat ajoitetaan ottaen huomioon hankintalain 2 §:ssä säädetyt periaatteet. Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keski- ja suuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.

Jätelaissa ei säädetä edellytyksiä kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönotolle toisin kuin kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönotolle.

Jätelain 37 §:n mukaan kunta voi päättää kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestämisestä kunnassa tai sen osassa kiinteistön haltijan järjestämänä eli kiinteistön haltijan jätteen kuljettajan kanssa sopimana jätteenkuljetuksena seuraavin edellytyksin:

1. Näin järjestetty jätteenkuljetus täyttää jätelain 35 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset, eli tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.
2. Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.
3. Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Kuljetuksen järjestämistavasta riippumatta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa on oltava tarjolla jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Jätteenkuljetuksessa on noudatettava jätelautakunnan hyväksymiä jätehuoltomääräyksiä.

#### *Uudelleen käsiteltäviksi palautetut jätteenkuljetuspäätökset*

Vuonna 2015 jätelautakunta päätti, että sen jäsenkunnissa, myös koko Forssan kaupungin alueella, jätehuolto järjestetään jatkossakin jätelain 37 §:n mukaisena kiinteistönhaltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Päätökset koskivat kunnan vastuulla olevien yhdyskuntajätteiden kuljetuksia lukuun ottamatta sako- ja umpikaivolietettä ja jätehuoltomääräysten perustella erillisesti kerättäviä biojätteitä, joiden kuljetuksista oli tehty lainvoimaiset päätökset sitä ennen. Lautakunnan päätöksistä valitettiin hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus hylkäsi mm. Forssan kaupungin alueen jätteenkuljetusta koskeneen valituksen. Kaikista hallinto-oikeuden päätöksistä valitettiin edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Vuoden 2018 maaliskuussa antamissaan päätöksissä korkein hallinto-oikeus arvioi, ettei jätelautakunta ollut selvittänyt päätöksiensä edellytyksiä riittävästi. Se kumosi kaikki lautakunnan päätökset ja palautti asiat lautakunnalle uudelleen käsiteltäviksi. Korkein hallinto-oikeus käsitteli samalla kertaa lautakunnan yhteensä 13 jätteenkuljetuspäätöksestä tehdyt valitukset, kumosi päätökset ja palautti Akaata, Forssaa, Humppilaa, Jokioista, Koskea TI, Loimaata, Oripäätä, Punkalaidunta, Sastamalaa (lukuun ottamatta Suodenniemen ja Mouhijärven alueita), Someroa, Tammela,

Urjalaa ja Ypäjää koskeneet jätteenkuljetukset lautakunnalle uudelleen käsiteltäviksi.

### *Voimassa pysytetyt jätteenkuljetuspäätökset*

Vuonna 2016 jätelautakunta päätti, että Huittisten kaupungin sekä Euran ja Säskylän kuntien alueella jätehuolto järjestetään jatkossakin jätelain 37 §:n mukaisena kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Päätökset koskivat kunnan vastuulla olevien yhdyskuntajätteiden kuljetuksia lukuun ottamatta sako- ja umpikaivolietettä. Kaikista lautakunnan päätöksistä valitettiin hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Vuoden 2018 heinäkuussa antamissaan päätöksissä korkein hallinto-oikeus arvioi lautakunnan päätökset kaikilta osin jätelain mukaisiksi ja piti kaikki päätökset voimassa.

### *Uusien jätteenkuljetuspäätösten valmistelu*

Jätelautakunta valmistelee niitä jätteenkuljetuspäätöksiä, jotka korkein hallinto-oikeus vuonna 2018 kumosi palauttaen samalla asiat lautakunnalle uudelleen käsiteltäviksi. Lautakunta pyytää 31.8.2019 mennessä mm. Forssan kaupungilta kaupungin jätteenkuljetusjärjestelmää koskevaa lausuntoa. Lausuntopyynnössä lautakunta toteaa voivansa valita kahden kuljetusjärjestelmän välillä kyseisessä kunnassa tai kunnan osassa, jos jätelain asettamat edellytykset perustellusti täyttyvät. Lausuntopyynnössä pyydetään kuntaa kertomaan, kumpaa kuljetusjärjestelmää se puoltaa, ja esittämään sille perustelut. Erityisesti pyydetään perustelemaan jätelain 37 §:ssä olevien ehtojen täytyminen, jos kunta puoltaa kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta.

Valmisteltavana oleva jätteenkuljetusjärjestelmää koskeva päätös koskee kunnan vastuulle kuuluvia asumisessa syntyvää jätettä. Päätös ei koske yritystoiminnan jätettä. Yritystoiminnan jätteenkuljetuksesta vastaavat jatkossakin yritykset itse tekemällä jätteenkuljetussovimuksen valitsemansa yrityksen kanssa.

Jätelautakunnan jäsenkuntien tekemän sopimuksen mukaan kuntia on kuultava ennen päätöksentekoa keskeisissä jätehuoltoa koskevis- sa ratkaisuis- sa, joihin kuuluu myös jätteenkuljetusjärjestelmä.

Suurin osa jäsenkunnista on lausunnoissaan puoltanut nykyisen kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen jatkamista.

Valmistelijat varautuvat pyytämään Ramboll Oy:ltä lausuntojen johdosta mahdollisesti tarvittavaa lisätietoa.

### *Jätelautakunnan toimeksiannosta tehty selvitys*

Ramboll Oy on tehnyt jätelautakunnan toimeksiannosta selvityksen, jossa yhtiö on tarkastellut jätelaissa kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle asetettujen edellytysten täyttymistä. Selvityksen mukaan edellytykset täyttyvät kaikissa lautakunnan jäsenkunnissa. Selvitys on toimitettu kaupungille. Lausuntopyyntö ja selvitys on jaettu kokoukseen osallistuville oheisaineistona. Ne ovat kokouksessa nähtävinä. Seuraavassa selostetaan selvityksen pääkohtia.

Selvityksessä käytettyjen jätelautakunnan rekisteritietojen mukaan kaikilla jätelautakunnan alueilla tarjotaan jätehuollon kuljetuspalveluita kattavasti. Toimialueen kaikissa paikoissa on yhtä useampi kuljetusyrittäjä tarjoamassa palveluita kotitalouksille. Viranomaisten antamien tietojen mukaan yritykset tarjoavat palveluita kaikilla alueilla ja toimittavat jätteet kunnan määräämään vastaanottoaikaan. Yritykset ovat ilmaisseet halukkuutensa kehittää toimintaansa yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Selvityksen mukaan jätelautakunnan toimialueella toimivat kuljetusyritykset ilmoittivat olevansa toimialueillaan valmiita liittämään kaikki kiinteistöt jätteenkuljetukseensa. Selvityksessä tehtyjen analyysien perusteella palveluita tarjotaan asiakkaan halutessa kaikilla jätelautakunnan jäsenkuntien alueilla riippumatta niiden erityispiirteistä.

Selvityksen mukaan viranomaisten antamat tiedot osoittavat yritysten järjestäneen kuljetuspalvelut luotettavasti. Selvityksessä selostetaan jäteastioiden tyhjennyshintoja. Siinä selostetaan myös perusteita, joiden mukaan palveluita tarjotaan asiakkaille kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Selvityksen mukaan kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus edistää järjestelmänä jätehuollon yleistä toimivuutta jätelautakunnan alueella. Kuljetusjärjestelmä mahdollistaa alueella keskenään kilpailuvien yritysten toiminnan riippumatta siitä, saavatko ne tarjouskilpailuissa kuntien urakoita. Kiertotalouden kasvaessa yritykset kehittävät toimintaansa ja kalustoaan. Esimerkkinä selvityksessä mainitaan monilokerokeräys mahdollistamassa jätejakeiden erilliskeräyksen samalla tyhjennyskerralla.

Selvityksen mukaan ympäristöön tai terveyteen liittyviä ongelmia ei ole tullut esille yritysten asiakkailta saamina huomautuksina eikä ympäristöviranomaisten selvitystä varten antamissa vastauksissa.

Selvityksen tietojen perusteella on arvioitu, että kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jäteautojen kokonaiskilometrimäärä vähenisi enintään 15 prosenttia siitä, mikä se on kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Selvityksen mukaan jätteenkuljetuksen päästöt pienenisivät kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa niin vähän, ettei muutoksilla olisi ilmanlaadun ohjearvojen tarkastelussa mitattavaa vaikutusta.

Selvityksen mukaan jätteenkuljetusyritykset ilmoittivat työllistämismahdollisuuksiensa vähenevän olennaisesti eli noin neljännekseen nykyisestä, jos alueella siirrytään kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen ja jos yritykset häviävät tarjouskilpailut. Ensimmäisessä tarjouskilpailussa yritysten kilpailu todennäköisesti lisääntyisi, mutta pitkän ajan kuluessa jäljelle voisivat jäädä vain harvat suuret yritykset. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa yritykset toimivat alueella kunnan kanssa tekemänsä hankintasopimuksen mukaisen ajan. Selvityksen mukaan se heikentää näiden yritysten mahdollisuuksia investoida kalustoon. Kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa yritykset sitä vastoin voivat ennakoida toimintaansa ja investoida uuteen kalustoon.

Selvityksen mukaan jätteenkuljetusjärjestelmä ei vaikuta siihen, miten kiinteistöt ollaan valmiita liittämään jätteenkuljetukseen. Molemmassa järjestelmissä viranomaisten tulee valvoa, että kiinteistöt liitetään järjestettyyn jätteenkuljetukseen, ellei kiinteistöille ole myönnetty tästä poikkeusta. Kuljetusjärjestelmä ei liioin vaikuta viranomaisen jätteenkuljetusrekisterin ylläpitoon.

Selvityksessä selostetaan korkeimman hallinto-oikeuden vuoden 2018 heinäkuussa tekemiä päätöksiä, jotka koskivat Huittisten kaupungin sekä Euran ja Säskylän kuntien jätteenkuljetuspäätöksistä tehtyihin valituksiin annettuja ratkaisuja. Korkein hallinto-oikeus arvioi, että kaikissa näissä kiinteistönhaltijan järjestämää jätteenkuljetusta koskeneissa jätelautakunnan päätöksissä täyttyivät jätelaissa säädetty edellytykset. Kaikki nämä päätökset pysytettiin voimassa.  
(MP)

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus antaa jätelautakunnalle kaupungin puolesta seuraavan lausunnon:

Forssan kaupungin alueella on nykyisin käytössä kiinteistön haltijan järjestämä kuljetusjärjestelmä eli entinen sopimusperusteinen järjestelmä. Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy pitää yllä ns. aluekeräysjärjestelmää. Yhtiö on järjestänyt biojätteen ja muun hyötyjätteen kuljetuksen. Nykyään koko kaupungin alueella on mahdollista toteuttaa kiinteistöittäinen jätehuolto. Kunnan vastuulla olevien jätteiden lajittelu ja keräily on integroitu Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n jätteiden käsittelyyn sopivaksi.

Forssassa on useita jätteenkuljetusyrittäjiä, mikä mahdollistaa yrittäjien välisen kilpailun. Kaupungin tietoon ei ole tullut, että kuljetusyrittäjät olisivat toimineet epäluotettavasti tai kiinteistönhaltijoita syrjiväs-

ti taikka että kiinteistönhaltijat olisivat tyytymättömiä yrittäjien toimintaan. Kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta ei ole tullut tietoon terveys-, ympäristö- tai muita haittoja.

Kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus on mahdollistanut jätehuoltopalvelujen kehittämisen ja jätteen erilliskeräyksen lisäämisen. Jätteen kuljetusta ja keräystä on tarkennettu paikallisin jätehuoltomääräyksin. Kiinteistönhaltijat ovat voineet hakea tarpeen mukaan muutosta mm. jäteastioiden tyhjennysväleihin.

Forssassa kiinteistönhaltijat maksavat ns. paikkaavassa jätteenkuljetuksessa jäteaseman käyttömaksua. Jätelaki ei tunne paikkaavaa järjestelmää. Paikkaava järjestelmä muutoksineen aiheuttaakin kiinteistönhaltijoissa epätietoisuutta ja on omiaan haittaamaan jätelain toteutumista. Paikkaava jätteenkuljetusjärjestelmä ei vaikuta siihen, tuleeko kiinteistö liittää järjestettyyn jätteenkuljetukseen. Valvontaviranomaisen tulee huolehtia kaikkien kiinteistöjen liittämisestä järjestettyyn jätteenkuljetukseen, jos kiinteistöille ei ole myönnetty liittämistä poikkeusta.

Pysyttäessään vuoden 2018 heinäkuussa tekemissään päätöksissä Euran, Huittisten ja Säskylän jätteenkuljetusta koskeneet jätelautakunnan päätökset voimassa korkein hallinto-oikeus muun ohella arvioi jätelain 37 §:n mukaisesti lautakunnan päätöksen vaikutukset kussakin kunnassa kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan. Jätelautakunnan alainen henkilökunta selvitti perusteellisesti lautakunnan päätöksenteon perusteina olleita seikkoja sekä lautakunnalle asioita valmisteltaessa että lautakunnan päätöksistä tehtyjä valituksia eri oikeusasteissa käsiteltäessä.

Ramboll Oy:n selvityksessä selostetaan näitä lautakunnan ja korkeimman hallinto-oikeuden päätösten perusteina olleita seikkoja.

Selvityksen mukaan kiinteistönhaltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle jätelaissa säädetyt edellytykset ovat olemassa Forssan kaupungin alueella. Kaupunki viittaa niiltä osin selvitykseen. Selvityksessä selostetut seikat antavat perusteita jätelautakunnan päätöksenteon valmistelulle.

Korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 2018 antamista päätöksistä ilmenee, että riittäviin selvityksiin perustuvan kiinteistönhaltijan järjestämää jätteenkuljetusta koskevan päätöksen vaikutukset voidaan jätelain mukaisesti arvioida kokonaisuutena myönteisiksi erityisesti kotitalouksille sekä yrityksille ja viranomaisille. Myönteiset vaikutukset osaltaan säilyttävät ja vahvistavat kaupungin elinvoimaisuutta. Kaupungin toimielinten tulisi päätöksenteossaan pyrkiä edistämään elinvoimaisuuden säilymistä ja vahvistumista. Onnistuminen on tärkeää

kaupungille ja sen elinkeinorakenteelle. Kaupunginhallitus pitää kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen jatkamista kaupungin sekä jätelaissa tarkoitettuihin tavoin erityisesti kotitalouksien, yritysten ja viranomaisten edun mukaisena. Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan tämä jätteenkuljetusjärjestelmä on jätelautakunnan päätöksenteossa monin perustein ensisijainen vaihtoehto.

Asian valmistelussa ja varsinkin jätelaissa tarkoitettujen päätöksenteon edellytysten selostuksessa apuna ovat etenkin lautakunnan tilaama selvitys ja jätteenkuljetusta koskevista korkeimman hallinto-oikeuden erilaisista ratkaisuksista ilmenevät oikeusohjeet.

Jätelautakunta valmistelee jätteenkuljetusjärjestelmäpäätöstä nykyisin voimassa olevien säännösten perusteella. Kaupunki tiedostaa, että jätelain uudistamista valmistellaan ja että mahdollinen uudistus saattaa voimaan tullessaan aiheuttaa tulevaisuudessa muutoksia vallitsevaan käytäntöön.

Käsittely: Jäsenet Ilkka Joenpalo ja Minna Penttilä ilmoittivat olevansa Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n hallituksen jäseninä esteellisiä sekä vetäytyvänsä asian käsittelystä. He ovat hallituksen jäseniä sellaisessa yhteisössä, jolle asian ratkaisusta voisi olla odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Osakassopimuksen mukaan Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy saisi jätteenkuljetuksen tehtäväkseen jätelautakunnan päättäessä, että Forssan kaupungissa on kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Kaupunginhallituksen lausunto annetaan jätelautakunnalle päätöksenteossa huomioon otettavaksi. Joenpalo ja Penttilä olivat asiaa käsiteltäessä poissa kokouksesta.

Päätös: Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.